

Sociální šetření OSPOD v podmínkách České republiky

Workshop česko-slovenské přeshraniční spolupráce

Brno, 25.09. – 26.09.2017

Legislativa České republiky související s činností OSPOD

**zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,
ve znění pozdějších předpisů**

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

a další

Kdo zajišťuje výkon SPO?

- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností
  - Obecní úřady a újezdní úřady
    - Krajské úřady
  - Ministerstvo práce a sociálních věcí
  - Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
- Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu

Kdo primárně vykonává sociální šetření?

- **obecní úřad obce s rozšířenou působností – odbor sociálních věcí (příp. oddělení sociálně-právní ochrany dětí) jako OSPOD**

Jako nadřízené a kontrolní orgány jsou oprávněni vykonávat sociální šetření krajské úřady, případně Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Zvláštní postavení pak náleží Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu a Úřadu práce ČR.

Postup při sociálním šetření však vždy musí být v mezích aktivní legitimace.

Situace v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji vykonává funkci OSPOD, spojenou s realizací sociálních šetření

- **21 obecních úřadů obcí s rozšířenou působností**
- **24 úřadů městských částí Statutárního města Brna**

Čím se řídí příslušnost OSPOD k provedení sociálního šetření?

- **místem trvalého pobytu dítěte**
- místem, kde se dítě nachází (dítě v akutním ohrožení, dítě – cizinec)
  - místem pobytu fyzické osoby (náhradní rodinná péče, vč. péče ústavní)

Na základě čeho lze provést sociální šetření?

- žádost / dožádání
- podnět / oznámení (i anonymní)
- vlastní úřední činnost OSPOD

Provedení šetření musí být vždy důvodné, nelze jej provádět bez jakéhokoliv podkladu a musí existovat souvislost s výkonem sociálně-právní ochrany.

Četnost šetření musí vycházet z konkrétní povahy případu a jeho individuálního vyhodnocení, případně dané právní úpravy. Současně je třeba mít na paměti respektování základních lidských práv a svobod.

Kde lze provést sociální šetření?

Za účelem zjištění, jaká je péče o dítě, v jakých sociálních podmínkách žije a jaké má chování je OSPOD oprávněn navštěvovat

- dítě a rodinu, ve které žije, v místě bydliště
  - dítě ve škole a ve školském zařízení
- dítě v zařízení poskytovatele zdravotních služeb
  - dítě v jiném prostředí, kde se nachází

OSPOD je při provádění šetření oprávněn pořizovat obrazové snímky nebo audio a video záznamy dítěte a prostředí, ve kterém se dítě zdržuje, vyžaduje-li to ochrana jeho práv.

Jaké jsou náležitosti sociálního šetření v místě bydliště...

Mezi **obecné náležitosti** šetření spadají především sociální/rodinné poměry (počet členů domácnosti, jejich věk, postavení, vztah vůči dítěti) a bytové poměry (popis místa pobytu dítěte). Mezi obecné náležitosti lze zařadit i poměry majetkové, případně i finanční.

Specifické náležitosti šetření vyplývají z okolností případu, tj. z jakého důvodu OSPOD sociální šetření provádí. Lze se tedy zaměřit na faktickou péči o dítě – materiální zabezpečení, hygiena, školní příprava, trávení jeho volného času apod.

OSPOD získává informace primárně prostřednictvím pohovoru s dítětem a s rodiči, případně dalšími osobami obývajícími společnou domácnost.

Zjistit názor dítěte lze i samostatně bez přítomnosti dalších osob, tedy i rodičů. Pokud toto není možné v případě šetření v místě bydliště nebo při jednání v sídle OSPOD, je možné provést například zmíněné šetření ve škole nebo školském zařízení. I zde se pohovor s dítětem provádí bez přítomnosti dalších osob, včetně pedagogických pracovníků.

Současně je možné zjišťovat informace i prostřednictvím zprávy ze školy či školského zařízení, praktického dětského lékaře či zdravotnického zařízení.

Modelová situace – žádost o zprávu OSPOD a její vypracování...

Podá-li k tomu oprávněný úřad žádost o zprávu, je třeba uvést alespoň základní informace pro identifikaci dítěte:

- jméno a příjmení
- datum narození
- adresu místa pobytu (nebo trvalého bydliště)

Současně je vhodné uvést i jméno a příjmení rodiče nebo osoby zodpovědné za výchovu dítěte. Adresa místa pobytu by měla být pokud možno co nejpodrobnější.

Jestliže OSPOD neobdrží potřebné údaje pro identifikaci dítěte nebo jsou údaje neúplné, může dojít k situaci, že šetření, na jehož základě má být vypracována požadovaná zpráva, nebude možné provést.

Možnosti OSPOD při zjišťování místa pobytu jsou poměrně omezené. Toto lze ověřit jen prostřednictvím výpisu z Evidence obyvatel nebo v případě cizinců dotazem na Policii ČR – Službu cizinecké policie.

I v těchto případech však může nastat situace, že se dítě nebo rodinu dohledat nepodaří, zejména tehdy mění-li místo pobytu.

Žádost o zprávu by měla obsahovat, jaké informace jsou požadovány a na co se má OSPOD při svém šetření zaměřit.

Samotná existence žádosti ale neznamena, že dítě je zařazeno do evidence OSPOD. Zda dítě bude zařazeno do evidence OSPOD závisí od vyhodnocení situace dítěte a rodiny a individuálního posouzení. Provedení šetření a vypracování zprávy tak může být jediným úkonem OSPOD. Poté je věc uzavřena.

Jestliže žádost podává úřad se sídlem v zahraničí, je třeba tuto směřovat prostřednictvím Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Stejný postup platí v případě, že si žádost o zprávu žádá OSPOD směrem k úřadu sídlícímu v zahraničí.

Žádost o zprávu lze podat i k osobě rodiče, či jiné osoby zodpovědné za výchovu. Je však nezbytné, aby tato žádost souvisela s výkonem SPO.

Dotazy?

Děkuji Vám za pozornost.

Mgr. Jan Hauk, DiS.

Oddělení sociální práce, SPO a rodinné politiky
Odbor sociálních věcí
Krajský úřad Jihomoravského kraje

tel.: +420 541 652 221

e-mail: hauk.jan@kr-jihomoravsky.cz